POLITICAL SCIENCE

031/B

Time Allowed : Three Hours — Maximum Marks : 90

ਭਾਗ-ੳ — ਅੰਕ 1x10=10

1. (i) ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(ii)ਪ੍ਰਗਟ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(iii) ਉਦਾਰਵਾਦ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰੂਪ ਲਿਖੋ।

(iv) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਤਦਾਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੈ ? ਵੋਟ ਕੌਣ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

(v) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕੀਕਰਣ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ fiਆਂ ?

(vi) ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੀ ਕੌਣ ਕਿਸਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਭੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾ ?

(vii) 1,2,3 ਅਣੂ ਸਮਝੋਤਾ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਆਂ ?

(viii) ਠੀਕ/ਗਲਤ ਦੱਸੋ :

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਹੈ। (ਠੀਕ/ਗਲਤ)

(ix) ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ :

ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਦ ਨੂੰ .... ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(x) ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰ :

ਮੈਕਮੋਹਨ ਰੇਖਾ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

(i) ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ii) ਭਾਰਤ ਚੀਨ

(iii) ਭਾਰਤ-ਅਮੇਰਿਕਾ (iv) ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਚੀਨ

ਭਾਗ-ਅ — ਅੰਕ 12x2=24

2. . ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਧਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸੋ।

3 ਦੋ ਦਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

4 ਇਸਤਰੀ ਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਉ।

5 ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੋ ਨਾਂ ਦੱਸ।

6 ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਮ।

7 ‘ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (The Political System) ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸਨੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਲਿਖੀ।

8. ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ।

9. ਪੇਂਡੂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਤੰਤਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰੀ ॥

10. ਕਿਹੜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

11. ਸਾਰਕ (SAARC) ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸ। ॥ ਬਿਮਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ।

12. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।

13. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕੀਕਰਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

ਭਾਗ-ਅ — ਅੰਕ 12x2=24

14. ਸਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?

15. ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰਤ੍ਰੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਕਈ ਦੋ ਗੁਣ ਦੱਸੋ

16. ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

17. ਲੋਕਮਤ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

18. ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

19. ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਸਮੂਹਿਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

20. ਛਾਉਣੀ ਬੋਰਡ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

21. ਭਾਰਤੀ ਦਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕਮੀਆਂ (ਉਣਤਾਈਆਂ) ਲਿਖੋ।

22. ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਕੀ ਹੈ ? ਭਾਰਤੀ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੱਸੋ।

23. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਯੋਗ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਸ ਅੰਕ = 6x4=24

24. ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ , ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ/ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਚਾਰ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 2+4=6

ਜਾਂ

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 2+4=6

25. ਬਾਲਗ ਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਬਾਲਗ ਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਤੇ ਵਿਪੱਖ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਦੋ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਉ। 2+2+2=6

ਜਾਂ

ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ। ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 2+4=6

26. ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ ? ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 2+4=6

ਜਾਂ

ਸਾਰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? ਸਾਰਕ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ। 2446 । 2+4=6

27. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕੀਕਰਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਝਾਵ ਦਿਉ। 3+3=6

ਜਾਂ

ਚੋਣ ਪਕਿਆ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 2+4=6